

scared. AI in language learning will not reprimand or criticize learners, tell them they are not smart enough in front of the whole class. AI can evaluate learners without judging them.

A redefined role for teachers. AI will not make teachers lose their jobs, but it will redefine the role of teachers. Instead of being the sage on the stage, teachers will become the guide on the side, meaning that technology will cover teachers' mundane tasks while they will become more like advisers to learners. Teachers will have more time to coordinate the learning process and mentor students.

Deeper involvement in the learning process. Due to AI used for learning a new language, learners will be able to study from any place in the world at their own pace, set their own goals, and follow a customized syllabus. Teachers will not have to go over the same material each year due to a personalized approach to learning that varies from student to student. AI will also help develop engaging games, quizzes, and other learning and exploratory activities that combine programs of study with students' interests.

Conclusions. Artificial intelligence is constantly growing and evolving, and is ready to novelize the way we learn and transform education. Teacher guidance and creativity, allied with AI technology tools are a powerful means to encourage students' development in their language learning journey. AI is given the power of processing large scientifically collected databases, finding the trends or producing answers based on the encyclopedia of knowledge. However, only human beings have a soul, empathy and an access to universal consciousness.

REFERENCES

1. Duolingo - The world's best way to learn a language. Available at: <https://www.duolingo.com/>
2. Lingvist: Learn a New Language Smarter and Faster Online. Available at: <https://lingvist.com/>
3. Manns, UNESCO (2017) Artificial Intelligence: Opportunities, threats and the future of learning. Available at: https://www.researchgate.net/profile/Vijaya-Darapureddi/publication/355446272_A_PLETHORA_OF_THOUGHTS_A_Compilation_of_Research_Papers/links/617150fa766c4a211c04821a/A-PLETHORA-OF-THOUGHTS-A-Compilation-of-Research-Papers.pdf#page=125
4. Quizlet: Learning tools, flashcards, and textbook solutions. Available at: <https://quizlet.com>
5. UNESCO (2019) Digital Library, Artificial intelligence in education: challenges and opportunities for sustainable development. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/about>

УДК 378:614.25-089

**О.В. Пелипенко, С.В. Малик, С.М. Павленко, А.Л. Челішвілі,
Ю.М. Півень, А.В. Гончаров, О.С. Ковальов, Є.Е. Чіп
Полтавський державний медичний університет, Україна
ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ
ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

Володіння іноземними мовами завжди вважалось ознакою високого інтелектуального рівня людини. Здатність вільно спілкуватись мовою співрозмовника є невід'ємною складовою роботи професійного лікаря і викликає повагу та довіру пацієнта. Тому підготовка майбутніх лікарів повинна враховувати лінгвістичну складову, особливо при невідкладній допомозі, коли часу на виклик та очікування перекладача немає. В дослідженні проведений аналіз даних анонімного опитування здобувачів вищої освіти відносно їх лінгвістичної підготовки та бажаних результатів з оптимізацією подальшого розвитку в цьому напрямку. Отриманий матеріал порівняний з даними аналогічного анкетування, проведеного 5 років тому. Встановлено, що базова лінгвістична підготовка здобувачів вищої освіти залишається практично без змін. Відмічається конкретизація при виборі кількості мов та їх групової належності. Відповіді на окремі запитання об'єктивно залежать від політичної ситуації в країні та світі. На основі отриманих даних та власного

досвіду авторів внесені певні корективи у рекомендації оптимізації процесу фахової підготовки майбутніх лікарів хірургічного профілю.

Ключові слова: іноземна мова, медичне спілкування, анкетування здобувачів вищої освіти.

Mastery of foreign languages has always been considered a sign of a person's high intellectual level. The ability to communicate freely in the language of the interlocutor is an integral component of the work of a professional doctor and earns the respect and trust of the patient. Therefore, the education of future doctors should take into account the linguistic component, especially in the case of emergency care, when there is no time to call and wait for an interpreter. In the research analyzed data from an anonymous survey of higher education applicants regarding their linguistic training and desired results with optimization of further development in this direction. The obtained material is compared with the data of a similar questionnaire conducted 5 years ago. It has been established that the basic linguistic training of students of higher education remains practically unchanged. The specification is noted when choosing the number of languages and their group affiliation. Answers to individual questions objectively depend on the political situation in the country and the world. Based on the obtained data and the authors' own experience, certain adjustments were made to the recommendations for optimizing the process of professional training of future surgical doctors.

Key words: foreign language, medical communication, survey of higher education applicants.

За біблейською легендою побудова Вавілонської вежі – споруди, яка, за окремими думками, відображувала символ єдності та взаємопорозуміння людей, не змогло відбутися саме через відсутність спільної мови фахівців, що створювали дане архітектурне творіння. Відсутність мовного контакту нерідко вказується у різних літературних джерелах, як причина розв’язання війн чи менш глобальних конфліктів.

На сучасному етапі, як і в минулі роки людство відносно безуспішно намагається створити єдину універсальну систему спілкування між різними категоріями населення земної кулі.

Ще у 1887 році польським лікарем офтальмологом Л. Заменгофом створено штучну мову «Есперанто», яка, за мрією автора, повинна була б усунути розбіжності та служити взаєморозумінню всіх народів планети. Слід зазначити, що одним з вірним послідовників Л. Заменгофа був український есперантист, уродженець Полтавщини Анатолій Кох, який ще у 1907 році організував у Полтаві гурток із вивчення мови есперанто. Дана мова не втратила свого значення і в наш час. Про це свідчить проведення Всесвітніх конгресів есперантистів у Гавані (2010), Рейк’явіку (2013), Нітра, Словаччина (2016), Лісабоні (2018). Тим не менш, як демонструє час, штучна мова вже друге сторіччя не змогла стати суспільною мовою міжнародного спілкування.

Мабуть найдаліше просунулись у цих намаганнях науковці, які обрали для визначення своїх ідей латинську мову. Латинська мова тривалий час була обов’язковою дисципліною у навчальних закладах багатьох країн світу. До XVIII століття латинська мова залишалася міжнародною мовою науки. Навіть «Конституція Пилипа Орлика», що визначала державні устрої України, окрім української редакції, була написана латиною.

Особливо чітко простежуються досягнення лінгвістики в цьому питанні у медицині. Ще в недавньому минулому наукові праці та дисертації писались та друкувались виключно латинською мовою, що піднімало їх рейтинг в міжнародній медичній спільноті. Лікарі, які є мабуть найбільш інтернаціональними професіоналами, і зараз користуються термінологією, що зрозуміла в усіх куточках

світу.

Тим не менш, професійна робота медиків пов'язана не лише у спілкуванні між колегами. Невід'ємною частиною якісного виконання своїх обов'язків сучасного лікаря є безпосереднє спілкування із постраждалим та його соціальним оточенням. В розмові з постраждалим дуже важливою інформацією для встановлення точного клінічного діагнозу є з'ясування причини, обставин, інтенсивності та специфічності патології, що виникла, а для вибору тактики подальшого лікування невід'ємним є урахуванням соматичного, імунологічного та, у деяких випадках, соціального статусу постраждалого. Вказані лані враховуються при визначення об'єму кінцевого функціонального лікування певного хворого з урахуванням можливості проведення оптимального реабілітаційного періоду з отриманням результату відповідно медичного прогнозування.

Лінгвістична підготовка лікаря не обмежується лише розмовами із пацієнтами. Готовність до проведення діалогів із родичами хворих, медичним персоналом, колегами та науковцями під час участі у роботі курсів удосконалення, конференцій чи інших науково-практичних заходів, без яких на сучасному етапі неможливе визнання професійної майстерності фахівця відрізняє лікаря-професіонала від лікаря-аматора.

Зважаючи на проблемність теми повноцінного спілкування сучасного лікаря колективом кафедри було продовжено вивчення відношення майбутніх лікарів хірургічного профілю до мовного компоненту своєї подальшої кар'єри. За основу були взяті дані опитування здобувачів вищої освіти п'ятирічної давнини, з метою порівняння їх позицій та можливих змін думок за цей короткий, але насичений подіями час.

Як і 5 років тому, експрес-анкетування проведено серед здобувачів вищої освіти старших курсів медичного університету. Основними були ті ж питання:

1. Чи потрібно Вам знання іноземної мови?
2. Чи володієте Ви іноземною мовою?
3. Чи приходилося Вам користуватися знанням іноземної мови?
4. Скільки мов повинен знати лікар?
5. Володіння якою мовою Ви вважаєте переважною у подальшій роботі?
6. Найбільш оптимальна форма оволодіння мовою?

Як і в минулі роки необхідність знання іноземних мов у майбутніх лікарів не викликала жодних сумнівів. Із 134 студентів, що приймали участь в опитуванні всі (100%) вказали, що знання іноземної мови є необхідним. Відмічалось більш критична суб'єктивна оцінка власних знань, що більшість респондентів пов'язувала із значним обмеженням в останні роки можливостей виїзду за кордон через складну епідеміологічну та політичну ситуацію у світі. Дані порівняння наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Суб'єктивний рівень знань іноземної мови.

	2017 рік	2022 рік
Володію іноземною мовою	54,8	31,1
Рівень знань не відповідає бажаному рівню	28,8	27,8
Рівень знань недостатній	16,4	40,9

Незважаючи на негативну оцінку своєї лінгвістичної підготовки, відносна кількість здобувачів вищої освіти яким доводилось користуватись знанням іноземної мови збільшилась з 87,4% до 91,8%.

В попередніх дослідженнях при обранні кількості мов потрібних лікарю під час професійної діяльності спостерігалась деяка розбіжність поглядів (від 1 до 9). На даному етапі відмічається переважний вибір 2-4 мов.

Зменшився також діапазон мов, що увійшли до списку вибору необхідних для

безпосереднього спілкування у подальшій роботі. Не згадувались під час опиту арабська, іврит, французька, лише раз була вказана китайська та іспанська. Англійська, як і раніше займає лідируюче положення (96,7% опитаних), популярними також є німецька та польська.

Як оптимальну методику набуття навичок спілкування іноземною мовою переважна більшість здобувачів вищої освіти (79% у 2017 та 82% у 2022 році) назвали заняття з репетитором, які повинні бути індивідуальними. Ще краще, якщо репетитор є носієм мови та заняття проводяться за кордоном. Зважаючи на реальні умови респонденти стовідсотково відмітили велике значення регулярної самостійної роботи при оволодінні мовою.

Порівняльний аналіз отриманих даних дозволив зробити певні висновки та внести корективи та доповнення до умовних рекомендації для оптимізації підготовки здобувачів вищої школи як до окремих тем дисципліни, так і професійної підготовки взагалі. Колективом кафедри створений двомовний українсько-англійський навчальний посібник «Травматологія та ортопедія. Питання та відповіді.». Створена та широко поширюється відеотека з актуальних питань предмету, що викладається з подвійним перекладом. Доведено, що доповнення практичного заняття інформацією іноземною мовою не обкрадає, а збагачує наповненість матеріалом та сприяє більшій зацікавленості більшої частини майбутніх лікарів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баклаженко Ю. В., Борбенчук І. М. Латинська мова у медичній та юридичній галузі : Навч.-метод. комплекс дисципліни [Електрон. ресурс] навч. посіб. для студ. спец. 035 «Філологія», освітня програма Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 90 с.
2. Роль самостійної лінгвістичної підготовки майбутнього лікаря як запорука міжнародного визнання / Пелипенко О. В. та ін. *Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів* : матеріали доповідей навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 23 берез. 2017 р. Полтава, 2017. С. 119–120.
3. Соколова С. О., Залізняк Г.М. Особливості сучасної мовної ситуації України у дзеркалі соціології та соціолінгвістики. *Українська мова*. 2018. № 2. С. 3–19.
4. *Medicus nihil aliud est, quam animi consolatio*: комунікативна компетентність лікаря як один з основних критеріїв його професіоналізму / В. М. Ждан, В.М. Дворник, Д.С. Аветіков, О.М. Беляєва. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. ст. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19–20 листоп. 2020 р. Полтава, 2020. С. 3–13.

УДК: 37.013.73

А.В. Пера-Васильченко, Н.І. Головіна, В.В. Ряднова, І.С. Олефір
Полтавський державний медичний університет, Україна
ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

У статті визначено етику освіти як різновид прикладної етики, обґрунтовано необхідність етичної експертизи реформування системи освіти з метою формування нової парадигми, адекватної сучасним моральним викликам.

Ключові слова: етика, прикладна етика, етика освіти, моральні цінності, освітня парадигма.

The article defines the ethics of education as a type of applied ethics, substantiates the need for an ethical examination of the reform of the education system with the aim of forming a new paradigm adequate to modern moral challenges.

Keywords: ethics, applied ethics, ethics of education, moral values, educational paradigm.

Сучасний стан освіти та перспективи її реформування посіли гідне місце в